

Panium - Chunkka Chunka | 10

*Naciónkunapa Hatariyninpas Urmayninpas: 144,000 nisqakunapa
Señalasqa Kachaynin hinaspa Daniel 11:10–16 nisqapi Pakasqa Profétik
Willakuy-Ñawpaq Historia*

Jeff Pippenger
2025-04-16

Chunka chunka iskayniyuqpi kaq yuyayqa uray llaqtapa reyqpa hatariyninwan urmayninwanmi; hinallataq qhipa hatariyninwan urmayninwanmi Estados Unidos suyupa, iskayniyuq versiculopi qhipa presidente nisqapi rikuchisqa hina, kaymi dragón atiyiniyuqpa qhipa kay pachapi rantin; Naciones Unidas nisqapa qhipa hatariyninwan urmaynin, kimsa chusku versiculokunapi rikuchisqa. Pisqa qanchis tawa versiculokamaqa papa atiyiniyuqpa historianta rikuchin, 538 watawanta 1798 watakama. 538 wataqa papa atiyiniyuq kallpachasqa kasqanta señalan, 1798 wataqa papadoq wañuchi chukriyuqta señalan, chayrayku pisqamanta isqun versiculokamaqa bestiaq qhipa hatariyninwan urmayninta rikuchin. Chunka versículoqa 1989 watata señalan uray llaqtapa reyqpa urmaynin hina, ñawpaq Unión Soviética nisqapi rikuchisqa hina.

“Sapa llaqtapas kay ruwanakuy pampangman hamuqqa, kay pachapi cheqninpi tiyayta saqisqa karqan, rikuchikunampaqchus ‘Qhawaqman hinaspa Ch’uyaqman’ nisqapa munayninta hunt’anman karqanchik. Willakuy ñawpaq rimayqa qatipasqa kay pachapa hatun qhapaq suyuqkunapa wiñayninta hinaspa urmayninta—Babilonia, Medo-Persia, Grecia, hinaspa Roma. Sapa kaykunawanpas, aswan pisilla kallpayoq llaqtakunawan hina, ñawpaq pacha willakuy kutimpuqmi. Sapankanku huk watukuy p’unchayninta qarikurqan, sapankanku pantarqan, sumaq k’anchayninku chinkarqan, kallpanku ripurqan, hinaspa cheqninqa hukwanmi hunt’asqa karqan...”

Santo Qillqakunapa panqankunapi sut’inchasqa nacionkunapa oqarisqanmantawan urmayninmantawan yachakuyta atinku, imayna mana allinpaq kasqanta chaylla hawa rikch’ayninmanta, kay pachapi hatun k’anchayninmantawan. Babilonia, llapa kallpawan, llapa sumaq hatun kaynintinwan, mayqen hina kaqta kay pacha manam qhepamanqa rikurqanichu,—chay kallpawan chay hatun sumaq kaynintinwanmi chay p’unchaw runakunapaq ancha takyaq, unaypaq sayaq hina rikurirqan,—imaynatataq llapallan chinkarparin! “Qura t’ika” hina wañusqa. Chay hinallataq tukuy ima mana Diosniyuq sayayninwan kaqpas chinkapunin. Diospa munayninwan huñusqa kaqlam, hinaspa Paypa kasqanta rikuchi qaqllam wiñaypaq sayanman. Paypa kamachikuyninkunallam kay pachapi sut’i, mana kuyukuq kaqkunaqa. Educación, 177, 184.

Chunka hukniyuq kimsayuw chunka hukniyuq, iskayniyuqpas qawachin Urin llaqtapa qhapaqninpa qhipa sayariyninta, urmaynintawan, Rusia nisqawan rikuchisqa hina. Chunka kimsayuwqamanta chunka pichqayuqkama qawachin Estados Unidos nisqapa qhipa sayariyninta, urmaynintawan. Chunka hukniyuq t’aqapi llapan willakuy proféticopa nisqaqa suyukunapa sayariyninwan urmayninwan ima ruwasqap saphinpi sayachisqa kachkan. Profecíata yachaq runaqa kay cheqaqta

unanchananmi, chunka hukniyuq t'aqapi profético willakuypa nisqanta allinta rakiyta atinampaq.

Kay chunka Danielpa once qhapaq yuyaynenqa kaymi: chayqa kutikutikuspa qhawachisqakuna kanku suyukunapa hatariyninmanta urmayninmanta. Panikunaq White nisqanpi, “Chayhinataqmi chinkarqan Medo-Persia qhapaq suyu, hinallataq Greciawan Romapa suyunkunapas,” nispa, payqa “Grecia” nisqata dragón kasqanta reqsichin, “Roma” nisqatataq bestia kasqanta, “Medo-Persia” nisqatataq falso profeta kasqanta. Payqa reqsichin tukukuq pacha kay allpapi qhapaq suyupa qhipa hatariyninta hinaspa urmayninta; chay qhapaq suyuqa dragónmanta, bestiamanta, falso profetamanta huñusqa kashan, paykunaq hatariyninta qallarispá domingo kamachiypi, hinaspa kay pachata Armagedónman pusanku, Apocalipsis 16:12–21 nisqapa hunt'asqanman hina. Payqa Diospa llaqtanta pusashan “suyukunapa hatariynin hinaspa urmaynin, imayna sut'inta qelqasqa kashan Santu Qelqapa panqankunapi,” chay qhawariyta apananpaq, “yachananpaq mayna mana allinchasqa kasqanta sapa hawapi rikuchisqa, kay pachapi qhapaq k'anchaylla.”

Imarayku “yachakuyta mana allin chaninniyuq kasqanta, hawa qhawariypi kaq kay pachapi hatunchasqa yupaychasqapa,” nispa munanchikqa, astawan unanchanapaqmi llaqa imapas chinkapun “Dios mana tiyanqa sayarichisqan simi rumi hina tiyanaqpi.” Chayrayku, Diosniyoq kay utaq mana Diosniyoq kay, tiyanaqninchik hina, kawsay utaq wañuy nisqa asuntum. Chay yuyaypa wiñariyninmantaqa Hermana White sut'ita rimarin imatachus Dios tiyanaqniykichik hina kay munan, kaynata nispa: “Paypa munayninwan huñusqa, Paypa kawsayninta rikuchiqlaqa sayayta atin.” Payqa ñanraq sut'icharqan llaqa imapas Diospa tiyanaqninpi mana sayarichisqa kaspá chinkapunanmanta, hinallataq iskaymanta hukninchanata churarqan imapas tiyanaqpi hatarichisqa kasqanmanta: hukninmi “Paypa munayninwan huñusqa” kasqan, hukñataq “Paypa kawsayninta rikuchi” kasqan. Paypa kawsayninqa Paypa tiyanaqninmi.

Chayqaqa chay párrafopa tukukuynin rimayninpi payqa nin: “Paypa kamachikuyninkunaqa kay pacha riqsisqan sapallan mana kuyukuq kaqkunam.” Diospa carácternenqa paypa kamachikuyninkunam, hinaspa paypa kamachikuyninkunaqa paypa carácternta rikuchin. Runakuna imayna Dioswan tinkukunku, llaqa imakunapa t'ikanan hina, chayqa kawsay wañuy nisqapaqmi. Ñoqaqa niyku, Daniel qillqapa chunka hukniyuq kapitulumanta t'ikanan estructuraqa suyuqkunapa hatariyninwan urmayninwan willakuypi sayachisqa kasqanta. Kanmi huk pasajepi maypi inspiraciónqa allin yachaymanta cheqaq laya yachakuyta willawanchik.

“Kanmi huk historia yachayqa mana huchachasqa kananpaqchu. Ch'uya historiaqa huk yachaykunam karqa profetakunapa yachay wasinkunapi. Llaqtakunawan Paypa rurayninkunapa qillqasqanpiqa Jehovápa puriyninpa sarunchaskankuna rikurirqan. Chay hina kunanpas Diospa kay pachapi llaqtakunawan rurayninkunata qhawarinanchikmi. Historiamantaqa profeciapa hunt'akuyninta rikinanchikmi, hatun allinchay kuyuykunapi Providenciapa llank'ayninkunata yacharinanchikmi, hinallataq hatun ch'aqwaypa qhepa tukukuq tinkuyapaq llaqtakunata huñuchispa apamuypi imaynakus purisqanmanta entiendenanchikmi.” The Ministry of Healing, 441.

Huk santifikasqa historiapa yachayqa riqsichisqa kachkan kay pachapi llaqtakunawan Diospa ruwasqanman qhawarispá yachay hina, chaymantaq Diospa providencial pusasqanpi paypa reformatorio kuyuykunapa ñawrichisqanman qhawarispá yachay hinapas; chayrayku, santifikasqa

historiayaq yachayqa huk hawapiña, huk ukhuypiña yachay ñanmi kanan. Historiata llank'achiypa munayninpa, Diospa profético Siminta takyachinapaq, chay profético historiata llank'achiy, "hatun churanakuyqa qhipa maqanakuyñinpaq llaqtakuna huñusqa kasqankupi imakunapa puriyinta entiendenapaq." Ñawpaq párrafoqa Hermana White-manta apamusqa karqan, ancha k'anchasqa sut'inchaymanta, sagrado historiapa profético modelo ruwanakunapaq mana qispichiy atina kasqanmanta, mayqinchus kallpachaq sayayninpi sayasqa kachkan, "reinospa hatariyninwan urmayninwan" nisqapi rikuchisqa.

"Cristianollapa llank'anapaq wakichikuy hinanpi, achka runakuna yuyanku ancha hatun yachayta tarinanku kasqanta historia qillqakunamanta, teología qillqakunamantawan. Paykuna yuyanku kay yachayqa yanapay kanman kasqanta evangelio yachachinankupaq. Ichaqa runakunapa yuyayninkunata sasa llank'aspa yachakuyqa, ministerionkuta kallpachinmantaqa astawan pisi kallpayachin. Ñuqa qhawaykuptiy bibliotecakunata hunt'asqa kasqanta llasay volumenkunawan, historia yachaywan teología yachaywanpas, yuyayman: ¿Imanasqataq qolqeta gastanman mana t'antapaq kaqman? Juanpa soqta kaq kapítulon ninchisqa aswan achkata yachachin chay hina ruwaykunapi tarikusqamantaqa. Cristo nin: 'Ñuqa kani Kawsaypa T'anta: mayqanpas Ñuqaman hamuqqa mana hayk'aqpas yarqachkanqachu; Ñuqapi creenqa mana hayk'aqpas chakichkanqachu.' 'Ñuqa kani kawsaq T'anta hanaq pachamanta uraykamusqa: pipas kay T'antamanta mikhuspaqa wiñaypaqmi kawsanqa.' 'Pipas Ñuqapi creeqqa wiñay kawsayniyoqmi.' 'Qankunaman rimashqay simikunaqa espiritum, kawsaymi.' Juan 6:35, 51, 47, 63."

"Kanmi huk huch'uy yachayqa mana huch'achasqa kananchu. Ch'uya willakuy ñawpa pacha historiapas profetakunapa yachay wasinkunapi huk yachaymi karqa. Paypa llapallan nacionkunawan imayna ruwasqankunapa qillqasqanpi Jehovápa puriyinpa sarunkuna qhawasqa karqan. Chay hinallataq kunan p'achapiqa kay allpapa nacionkunawan Diospa ruwasqankunata yuyayman hap'inanchik tiyan. Historiamantaqa profeciakuna hunt'akusqanta qhawananchik tiyan, hatun allinchay kuyuykunapi Providenciapa llank'asqanta yachananchik tiyan, hinallataq hatun ch'aqwaypa qhipa maqanakuyqaq nacionkuna huñusqa kasqankupi imaymana ruraykunapa puriyinta entiendenanchik tiyan."

Chayna hina yachakuyqa kawsaymanta hatun, hunt'asqa qhawariykunata qowasun. Yanapawasunchikmi imaynatachus huk chhikallata kawsaypa t'inkikuyninkunatawan, sayayninkunatawan entiendenanchikpaq, imaynatataq ancha admiraypaqta hatun aylluyninpi runakunapa ayllunkuypi llaqa suyukunapiwan huñusqa kasqanchikta, hinallataq may hatun tupu kamachiywan ñak'arichiywan urmachisqa huk kurkuqaqa llapanpaq chinkay kasqanta.

"Ichaqa historiaqa, imaynachus sapa yachachisqa hina, runapa rurasqankunawanmi llank'an, maqanakuypi atipayninkunawan, atiyiniyoq kayman chayaspam hatun kayta tarisqanwan. Diospa ruwasqanqa runakunapa rurayninkupi mana rikurisqañam. Asllallam qhawarinku suyukunapa hatariyninpi hinaspa urmayninpi Paypa munaynin imayna hunt'akusunanta.

"Hinallataqmi, hatun parteman theologyqa, yachakusqa hinaspa yachachisqa kasqanman hina, runakunaq yuyaymanchakusqankumanta qillqasqa willakuynillan, chaymi yanapanlla 'yachayniyuq mana simikunawan yuyaychayta tutayachiyta.' Ancha kutipi kay achka librokunata huñunapaq munayqa mana yuyaypaqpas almapaqpas mikhuyninta tarinapaq

munaychu aswanqa, ichaqa filosofokunata theologokunatapas reqsinapaq hatunchakuy munayninmi, cristianismota runakunaman yachaysapa simikunawan hinaspa nisqa proposicionkunawan rikuchinapaq munaymi.”

Manam qillqasqa librokunachu llapanqa ch’uya kawsaypaq munasqa ruwayta hunt’anku. “Noqamanta yachakuychis” nispa hatun Yachachiqqa nirqan, “yugoyta apaychis,” “llamp’u kayniyta, huch’uy sunqu kayniytawan yachakuychis.” Yuyayniyki hatunchakusqaykiqa mana yanapasunkichu kawsay tanta mana kapusqanrayku wañuymán richkaq almanakunawan rimanaykipaq. Kay librokunata yachayniykiqiqa paykunata churashanki Cristomanta yachakunqayki ruwaypi rikukuq yachachikuykunapa rantinpi. Kay yachaypa rurunwanqa runakuna manam mikuchisqachu kanku. Ancha pisillam chay maskay, umata sayk’uchiq, qosun chayta huk runaman almanakunapaq allin llank’aq kananpaq yanapananpaq.

“Qespichiq hamurqa ‘wakchakunaman allin willakuyta willanapaq.’ Lucas 4:18. Yachachisqanpiqa aswan sasachaq simikunata, aswan sut’i unanchakunatataq llamk’achirqan. Hinaspataq nisqa kachkan: ‘llaqta runakunaqa kusiqaqllawanmi uyariyku payta.’ Marcos 12:37. Kay pacha tiempónpi llamk’asqanta ruwanankupaq maskhaqkunaqa aswan ukhu yuyaychanata munanku paypa qorikusqan yachachikuykunamanta.”

Kawsaq Diospa siminkunaqa llaqa yachachikuykunamanta aswan hatunmi. Runakunata sirviqkunaqa kawsay tanta mikhuq kananmi. Chaymi paykunaman qunqa espiritup kallpata; chaymantaqa wakichisqa kanqaku tukuy rikch’aq runakunata sirvinankupaq. The Ministry of Healing, 441–443.

Paní Whiteqa astawan sut’ita nisqanman hina, reynikuna churanapi hinaspa reynikuna qichusqa kananpi Diospa atipaynin ruwasqanta, reypa akllakusqanman hina riqsispa, chaymi historia yachayta estudiasqanchikpa cheq filosofiantaqa.

“Naciónkunapa historiankupi Diospa siminta yachaqqa qhawarinqa, Diosmanta willasqa profeciakuna chiqap hunt’asqata. Babiloniaqa, tukusqa ch’aqrusqa, qhepapi chinkarqan, imaraykuchus allin kayninpi kamachiqninkunaqa kikinkuta Diosmanta mana kasuk, sapallanku hina qhawarirqanku, hinaspataq suyuyininkupa hatun kay glorianta runapa rurasqanman churakurqanku. Medo-Persia suyupas hanaq pachapa phiñasqawan watukusqa karqan, chaypi Diospa leynin chakikuna urapi sarusqa kasqanrayku. Señorpa manchakuyñinqa mana tarikusqachu llaqta runakunapa aswan achka kaqkunapa sonqonkupi. Millay kay, Diospa sutinta p’enqayman churay, hinaspa ismusqa kawsaymi kallpachakurqan. Chay qhepatam hamuq qhapaq suyukunaqa aswan pasaypa mana allin hinaspa ismusqa karqanku; hinaspataq aswan urayman, aswan uraymanmi urmarqanku allin kawsaypa chanin kayninpa tupunpi.”

“Sapa kamachiyta llapallan kay pachapi kamachiqkuna rurankuqa, Hanaq Pacha qusqanmi; chay qusqan kamachiyta imayna apaykachikusqanman hina, allin llusqisqanmi chaymanta watakun. Sapankamanqa, Diospa rikchaq qhawariqpa simin kaymi: ‘Qanmanmi chumpicharqayki, mana Ñoqata reqsisqaykimantapas.’ Isaías 45:5. Hinallataq sapankamanqa, unay Nebucodonosorman nisqa simikunaqa kawsaypaq yachachikuy kanku: ‘Huchaykikunata saqey chanin kaywan, mana allin ruraynikiakunatataq wakchakunaman khuyapayakuyniykiwan: ichapas chayqa samay kawsayniykiqa unayaykusqanpaq kanman.’

Daniel 4:27.”

Kaykunata allinta entiendenapaq,—“chanin kayqa huk suyuta hatarichin” nisqanta entiendenapaq; “tiyananqa chanin kaywan sayachisqa” kasqanta, hinaspa “khuyapayakuyninwan hap’ipisqa” kasqanta; “reykunata urmachin, reykunataq churaykun” nispa Atiyninta rikuchisqanpi kay kamachikuykunap rurasqanta reqsinapaq,—chaymi historiaq yachay-siminta entiendey. Proverbios 14:34; 16:12; 20:28; Daniel 2:21.

“Diospa siminllapim kayqa sut’inchasqa rikuchikun. Kaypim rikuchisqa kachkan, nacionkunapa kallpanqa, sapa runakunap kallpann hina, mana tarikusqachu chay atipay atinankupaq rikurichiq oportunidadkunapi otaq yanapakuykunapi; manataq tarikusqachu paykunapa hatunchakusqa hatun kayninpi. Chayqa tupusqa kan, may hina hunt’anku Diospa munayninta cheqaq sonqowan kasukuspalla.” Prophets and Kings, 501, 502.

Chunka iskay chunka hukniyuq chaymanta iskay chunka iskayniyuq versículokunapiqa uray llaqtapa reynin sayariyninwan urmayninmi; ichaqa aswan hatunmi kay versículokuna pachak tawa chunka tawa waranqa runakunapa sellasqa kayninta señalanankupaq, hinallataq kimsa pruebakunamanta iskay kaqta, chaykuna qallarisqanta pacha tukuypi 1989 watapi, imaynachus chunka versículopi rikuchisqa kasqan hina.

Chay selladoqa Danielpa leonkunapa uchkunapi kasqanwanmi rikuchisqa, kimsa allin runakunapa nina hornopi kasqankuwan, Danielwan chay kimsa allin runakuna Nebucodonosorpa sut’i rikch’ayninpi uywakunapa lantinmanta iskay ñiqin kapitulongpi musyanankupaq mañakusqankuwan, Danielpa Levitico iskay chunka suqtayuq mañakuyninta isqun ñiqin kapitulongpi mañakusqanwan, yachaqkunaqa hamuq yachay yapakusqanta entiendesqankuwan, Josuépa huchan Zacaríaspa kimsa ñiqin kapitulongpi qichusqa kasqanwan, Zorobabel tawa ñiqin kapitulongpi kasqanwan, José Egiptopi iskay ñiqin kamachiq tukusqanwan, discipulokunapa Pentecostés manaraq chayamushaqtin chunka p’unchaw hanaq cuartopi kasqankuwan, Milleritakunapa Exeter camp meetingpi huñunakusqankuwan, Lázaropa Triumphal Entry nisqapi procesiónta pusasqanwan, hinallataq Apocalipsis qanchis ñiqin kapitulongpi pachak tawa chunka tawayuq waranqa runakunawanmi chay selladoqa rikuchisqa.

Chunka chunka kimsayoq 2014 watapi chayamurqa, Ucrania llakipi awqa qallariyninpi; hinaspa 2023 watapa julio killapi rikuywan mallikuy, maypichus Diospa llaqtan “yurajchasqa” kachkan, qallariqurqa. Chunka hukniyoq capítuloq phisqa siq’inqa chunka kimsayoqmanta chunka phisqayoqkama versículokunam.

Pichqaq Siqi Qhawariynin

Chin llaqtapa reynin kutimunqa, ñawpaqmantapas aswan hatun achka runakunata tantarispa; hinallataq waqin watakuna qhipaman cheqaqtapuni hamunqa hatun ejercitowan, achka qhapaq kaywanpas. Chay p’unchaykunapin achkakuna sayarinqa uray llaqtapa reyninpa contranpi; qankunapa llaqtaykimanta suwakunapas hatarinqaku rikuyta sayachinankupaq; ichaqa urmanqaku. Chaymi chin llaqtapa reynin hamuspa, allpata qutuchinqa, sinchi perqayuq llaqtakunatapas hap’inqa; uray llaqtapa makinkunataq manan atipanqachu hark’ayta, nitaq aklillasqa llaqtanpas, nitaq kallpa kanqachu hark’aypaq. Daniel 11:13–15.

Kay ayqekunaqa hunt'asqa karqan 200 a.C. watapi, hinaspataq Panium Maqanakuyta reqsichinku; chaypiqa tinkuq reykuna, paykunap huñunakusqankupas kanku. Chay ayqekunaqa hinallataq historiapi chay punto kanku maypichus pagano Romaqa ñawpaq kutita aswan sut'inchakuspa yaykurqan Daniel chunka hukniyuqpa historiankama. Chay ayqekunaqa Bibliapa willakuyninpi soqta kaq qhapaq suyuq qhipa hatariyninta hinaspa urmaynintapas hap'inku, ichaqa hinallataq Cristoqa Cesarea Filipoman hamusqan bibliapi historiantapas, maypichus Pedroqa pachak tawa chunka tawa waranqakunapa sellasqa kayninta churan. Kay historiaqa pachak tawa chunka tawa waranqakunapa sellasqa kayninta rikch'achin, chunka iskayniyuq kapitulumanta kimsa pruebakunaq kimsan kaq chayamunwan, chaymi "limpiasqa, yuraqyachisqa, hinaspa pruebasqa" kayninmanta ruwasqa.

Kay kimsa versículokuna pusanku versículo chunka suqtayoqman, maypichus Estados Unidos llaqtapi domingo p'unchay kamachiy rikuchisqa kachkan. Exeter camp meeting tukukuptin agosto 17 p'unchay, 1844 watapi, yuyaysapa sipaskuna Apusqapi waqyaypa willakuyninta Estados Unidos llaqtapa inti llusquimuyin qochakuchu patapi apachirqanku suqta chunka suqtayuq p'unchaykunapi. Kananmi huk pacha kan, maypichus llaqa sipaskuna rikch'arin, hinaspa huk clasipi mana aceite kanchu, chaywan tantataq llaqa imakuna chayta riqsichiq. Simon Barjonaq sutin Pedroman t'ikrasqa kaptin, pachak tawa chunka tawa waranqa sellasqa kaynin señalasqa kachkan. Chaymanta ñawpaqmanqa Jesus qallarín yachachiya discipulokunata chakatawan tupaq ruwaykunamanta.

Chakanaqa prueba tiempo tukukuypa unanchaqninmi, hinaspan William Millerqa — Juan Bautista nisqawan rikch'achisqa karqan, paytaq kutin Elías nisqawan rikch'achisqa karqan — hatarichisqa karqan "prueba tiempo tukukuyninwan kуска kaq ruwanakunata" willaykuyta, imaynan Juan Bautistapas Elíaspar ruraraqanku hinata. Juanqa kayhinata nirqan.

Ichaga fariseokunatawan saduceokunatawan achka runakuna paypa bautismonman hamuqta rikuspan, payqa nirqan paykunaman: ¡Mach'ay wayllukunapa miraynin!, ¿pitaq qankunata willarqasunki hamuq phiñakuymanta ayqenaykichikpaq? Mateo 3:7.

Elíasqa kayhinata nirqan.

Ajintataq Acabqa huk sach'ata ruraran; hinaspan Acabqa Israelpa Diosnin Señor-ta phiñachinampaq aswanraqmi ruraran, ñawpaqninpi kaq llaqa Israelpa reykunamantapas. Paypa p'unchayninkunapin Hiel betel runaga Jericó llaqtata hatarichiran: qallariyninta churaran kuraq churin Abiramwan, punkunkunataq sayarichiran sullk'a churin Segubwan, Señorpa siminman hina, chay simita Nunpa churin Josué nisqanwan rimarqanman hina. Hinaspan Elías tisbita runa, Galaadpi tiyakuqkunamanta kaq, Acabman nirqan: Israelpa Diosnin Señor kawsashanrayku, ñawpaqninpi sayani chay Diospa sutimpi, kay watakunapiqa manan kachkanqachu chhullinapas nitaq paraqapas, ichaga simiyniymán hinallataqmi kanqa. 1 Reyes 16:33–17:1.

William Millerpa llamk'asqanmantam huk kunan p'unchaw reformador hina rimaspan, Hermana White kaynata nirqan:

“Runakunaqa ancha peligroypi kasqankuta rikch’achisqa kananmi ancha munasqa karqa; paykunaqa hatarichisqa kananmi karqa kamachikunankupaq wakichikunankupaq, allin yuyaywan manchaylla hatun ruwaykuna paqarinankupaq, graciapa p’unchaynin tukukuyninwan tinkisqa kaqkunapaq.” The Great Controversy, 310.

Daniel chunka huk ñiqin kapitulonpa qhepa soqta versiculonkunaqa “graciapa tukukuyninwan t’inkisqa ruwanakunata” rikuchin. Chay ruwanakunaqa pacha tukukuypi 1989 watapi kicharisqa karqan, hinallataq sut’inchasqa rikuchisqa karqan.

“Chakatasqanman ñawpaqta, Qespichiqninqa disipulonkuman sut’incharqan wañuchisqa kananpaq kasqanta, hinaspa p’ampasqa kasqanmantapas kawsarimunankupaq kasqanta; angelkunapas chaypi kasharqanku siminkunata yuyaykunaman sonqokunamanpas sinch’ita churachinankupaq. Ichaqa disipulokunaqa Romanokunapa yugonmanta kay pachapi qespichisqa kayllatam suyarqanku, hinaspa llapan suyasqankukuna paypi chawpisqasqa kashaqtin, payqa p’enqay wañuyta ñak’arinqa nisqa yuyayta mana atirqankuchu much’uyta. Yuyarinankupaq kasqa simikunaqa yuyayninkumanta qarqosqa karqan; hinaspa watukuy pacha chayamuqtin, mana wakichisqallata tarirqan. Jesuspa wañuyninqa suyasqankuta hinallata tukuyta thuñirqa, mana ñawpaqmanta willasqa kasqanman hina. Chay hinaqa profeciakunapipas hamuq pacha ñawpaqninchikman kicharisqa kachkan, imaynachus disipulokunaman Cristoq siminkuna rayku kicharisqa karqan chay hinata. Graciapa puchukayninwan tupa ruwanakuna, hinaspa sasachakuy pachapaq wakichakuy ruranapas, sut’ita rikuchisqa kachkan. Ichaqa achka runakunaqa kay hatun chiqaqkunata manam aswan allinta entiendenkuchu, mana hayk’aqpas rikuchisqa kasqankuman hina. Satanásqa qawachkanmi, qespikuypaq yachaq kananpaq yanapaq llapa umallikuyta qichunanpaq; hinaspa sasachakuy pachapaq mana wakichisqata tarinqa.” The Great Controversy, 595.

Cesarea Filipipim, Panium nisqapi, chaypi, chunka kimsayuqmanta chunka pisqayuqkama versiculokunapi, Cristoqa discipulonkuna-man cruzmanta yachachiyta qallarín; chayhinaqa Exeter camp meetingpa historianta rikuchin, 22 de octubre de 1844 kama. Pachak tawa chunka tawa waranqa runakunapa reformatorio kuyuriyninpa qallariyninpi “events connected with the close of probation” nisqakuna kichasqa karqan; hinaspataq pachak tawa chunka tawa waranqa runakunapa kuyuriyninpa tukuyinpi “events connected with the close of probation” nisqakuna kichasqa kachkan versículo cuarentapa pakasqa historiampi.

“Kunan p’unchaykunapi, Elíasqa hinaspa Juan Bautistapa espiritunwan atipayninwanpas, Diospa churakusqa kachaqninkuna huk taripanakuymán riq mundopa yuyayninta qayachkanku, chaymanmi t’ukuna llakiyoq hatun ruwaykuna utqaylla pasanankupaq, graciapa qhipa horankunawan kуска, hinaspa Cristo Jesúsqa rikurimuyninwan Reykunapa Reynin hinallataq Señorkunapa Señornin hina.” Prophets and Kings, 715, 716.

“Pruebapa tukukuypa wich’ayninwan t’inkisqa ruwanakuna” nisqakunaqa, chusku chunka yupaypa pakasqa historiampi kicharisqa ruwanakunam kanku. Zacarías qhelqap kimsa kaq kapitulumpeqa, tapuy-hukunchay taripayninpa qhipa escenasninmi rikuchisqa kachkan. Diospa samayninqa Zacaríasqa qhawarisqanta huñun Ezequiel qhelqap isqun kaq kapitulumpi sellosqa kaqkunawan.

Diospa llaqtan runakunaqa allpapi ruwasqa millay abominacionkunamanta llakikuspanku, waqaspanku. Waqaywanmi mana allin runakunata willakunku imaynatachus paykunaqa Diospa kamachikuyninta saruchkaspa hatun peligropi kashanku chaymanta; mana rimay atina llakiyanmi kikinkupa huchankunarayku Señorpa ñawpaqenpi humillakunku. Mana allin runakunaqa paykunapa llakiyninta asikunku, chaninnaqchu qhawanku serio waqayninkuta, hinaspataq pisi kallpayuq kasqankumanta sutichisqankuta burlakunku. Ichaqa Diospa llaqtanpa nanayninwan humillasqankuqaq mana pantay atina rikch'aymi hucharayku chinkachisqa kallpatawan allin sonqo kayta kutichimushasqankuta. Cristoman aswan qayllaykachasqanraykun, ñawinkupas Paypa hunt'asqa ch'uya kayninpi churakusqanraykunmi, huchaq ancha huchasapa kasqanta sut'ita rikunku. Paykunapa ñak'ariyan pisiyaykukuyqa, Diospa qhawanampi mana tukuq hina aswan chaskisqa kachkan, kikinpi atienekuq, hatunchakuq espiritumanta; chaykunaqa mana ima rayku waqanapaq kasqanta rikunkuchu, Cristopa humillakuyninta pisipaq qhawanku, hinaspataq Diospa ch'uya kamachikuyninta p'akispa allin hunt'asqa kayta nispa rimanku. Llamp'u kaywan sonqomanta pisiyaykuyqa kallpapaqwan atipanapaq condicionkunam. Gloria coronanqa chakatan uranpi kumuykukuqkunatan suyan. Kuisqañam kay waqaqkunaqa, paykunaqa sonqochasqa kanqaku.

Diosman cheqaq qespichisqa, mañakuyllapi kashaqkunaqa, imaynachus kanman hina, Dioswan kуска wichq'asqa kanku. Kikinkumapas mana yachankuchu hayk'aq allinta waqaychasqa kasqankuta. Satanásqa kallpachisqan, kay pachapa kamachiqninkunaqa paykunata chinkachiyta maskhashanku; ichaqa ñawinkukuna kicharisqa kanman chayqa, imaynan Eliseopa yanapaqninqpa ñawinkuna kicharisqa karqa Dotán llaqtapi, rikunmanmi Diospa angelninkuna paykunapa muyuriqninkupi campamentota churakusqankuta, k'anchayninwan, hatun kaynintawan tutayaypa soldadunkunata hark'aspa.

“Diospa llaqtan runakunaqa Paypa ñawpaqenpi almankuta ñak'ariychkaspa, sonqonku chuya kayta mañakuspa, kamachiyqa qukun: ‘Q’añu p’achankuta qechuychis’ paykunamanta; chaymanta kallpachaq simikuna rimakunku: ‘Qhawariy, hucha-ykiqa qanmanta pasachisqañam, huk musuq p’achawanmi p’achachisqayki,’ nispa. Cristopa chaninnaq kayninpa mana ima qhellichakuq p’achanka churakun pruebaychasqa, watukusqa, ichaqa sapa kuti cheqaq kaspa qhipakuq Diospa wawakunaman. Pisipaqchasqa puchuqkunaqa sumaq, hatun k’anchayniyuq p’achawan p’achachisqa kanqa, manaña hayk'aqpas kay pachapa ismusqa millay mana allinkunaq qhellichasqan kananpaq. Sutinankuqa Oveja Wawapa kawsay libro-pi waqaychasqa qhipanqa, llapa p’unchawkunapi cheqaq kasqakunawan kуска qillqasqa. Pantachiqpa llullakuyninkunata atiparqunku; manam dragónpa qaparayninraykuchu cheqaq kasqankumanta karunchasqa karqanku. Kunanqa wiñaypaqmi allinta waqaychasqa kanku watuqpa urmaykachiyninkunamanta. Huchankuqa huchapa qallariqninmanmi apasqa kanqa. Puchuqkunataqa mana pampachasqallachu, chaskisqallachu, aswanpas yupaychasqañam. ‘Sumaq umachuku’ churakun umankuman. Paykunaqa reykunahinataq sacerdotekunahinataq Diospaq kananpaqmi kanku. Satanásqa paykunapa contrankuta tumpaspa, kay huñunakuq aylluta chinkachiyta maskhachkaptin, ch'uya angelkuna, mana rikukuq, kayman chayman purirqanku, paykunaman kawsachiq Diospa sellonta churashaspa. Kaykunam Oveja Wawawan Sión orqopi sayaqkuna, urqunkupi Taytapa sutin qillqasqa kaspa. Tronopa ñawpaqenpi musuq taki takinku, chay takitaqa manam pipas yachayta atinchu, pachamanta rantisqa pachak tawa chunka tawa waranqa runakunallam. ‘Kaykunam maymanpas Oveja Wawa rin, chayman

qatiqkuna. Kaykunaqa runakunamanta rantisqa karqanku, Diospaqtaq Oveja Wawapaqtaq ñawpaq poqoy hina. Siminkupitaq manam ima llulla rimaypas tarisqachu: Diospa trononpa ñawpaqenpi mana pantasqa kanku,’ nispa.”

“Kunanqa hunt’asqa junt’akuy chayamun chay Angelpa siminkunamanta: ‘Kunan uyariy, Josué, hatun sacerdóte, qanpas, ñawpaqniyki tiyaykak masiykikunapas; paykunaqa admirakuypaq runakuna kanku; qhawariy, ñoqaqa apamusaq Sirviente-ya, Rama nisqata.’ Cristoqa rikuchikun llaqtantinpa Redentor ninan hina, hinaspa Qespichiqnin hina. Kunan cheqaqtapuni puchukunaqa ‘admirakuypaq runakuna’ kanku, imaraykuchus puriyinkupi waqayninpas, p’eqaychasqa kayninpas tikrakun kusikuyman hinaspa honraman Diospa ñawpaqninpi, Corderop ñawpaqninpi. ‘Chay p’unchaypi Señorpa ramankaqa sumaqmi kanqa hinaspa k’anchayniyuqmi, kay pachapa rurunpas allinmi kanqa hinaspa sumaqmi Israelmanta qespisqakunapaq. Hinaspa pasanqa, Sionpi saquesqa kaqpas, Jerusalénpi puchuk kaqpas, santu sutichasqa kanqa, arí, llaqa Jerusalénpi kawsaypi qelqasqa kaqkuna’.”

Testimonios, volumen 5, 474–476.

Apocalipsis libropi pachak tawa chunka tawa waranqa runakunaqa Ezequielpa huñuyninmi, paykunam “señasqasqa” kanku allpapi kaq millay abominacionkunamanta “llakikuspanku waqaspanku” hina. Señalasqa kanku Cristopa chanin kay p’achawan pachasqa kaptinku, sumaq mitrawan ima, chaymi Pedroq “reykuna hinaspa sacerdotekuna” nisqanta rikuchin; ñawpaqtaqa mana Diospa llaqtanchu karqaku, ichaqa kunanqa Diospa llaqtanña kanku.

Ichaga qankunaqa akllasqa miraymi kankichik, qhapaq kuraqkunapa ayllunninmi, ch’uya llaqtami, Diospa sapallanpaq hap’isqa runakunami; chay hina paypa yupaychasqa kayninta willakunaykichikpaq, paymi qankunata tutaymanta waqyasurqankichik muspharina k’anchariyninman. Ñawpaq p’unchawkunapiqa mana llaqtachu karkankichik, kunanqa Diospa llaqtanñam kankichik; mana khuyapayakusqachu karkankichik, kunanqa khuyapayakuyninta chaskirqankichikña. Munasqa wawqe-panayaykuna, mañakuykichikmi, waj llaqtamanta hamuqkuna hina, kay pachapi puriqkuna hina, aychapa munayninkunamanta karunchakuychik, chaykunaqa almaykichikpa contranpi maqanakunku; mana qhillqasqa mana millay rimayniyuq kawsayniykichikwan mana judío runakunapurapi kawsaychik, hinaqtin paykuna mana allin ruwaq hina qankunamanta rimaptinku, qankunapa allin ruwayniykichikta rikuspankupas, watukuypi hamuq p’unchawpi Diosta hatunchanankupa. 1 Pedro 2:9–12.

Kunanmi, cheqaqta simiyta kasukuspa, rimayniyta waqaychankichik chayqa, llaqa runakunamanta aswan, noqapaq akllasqa qhapaq qori wakaychasqaymi kankichik; imaraykuchus llaqa kay pachaga noqapam. Qankunanqa noqapaq saserdotekunapaq suyu, hinaspa ch’uya llaqtam kankichik. Kaykunam Israelpa churinkunaman rimaykipaq simikuna. Éxodo 19:5, 6.

“Kay pachakuna qhipa p’unchaykunapi, kay pachap willakuy ñawpaqman tukukuyninpi, Diospa rimay-siminta kamachikuyninkunata waqaychaq llaqtanwan musuqmanta takyachinqa. ‘Chay p’unchaypi paykunapaq ruwasqa huk rimay-simita chakra uywakunawan, hanaq pacha phawaqkuna wan, hallp’api llamp’u puriqkuna wanpas; hinaspan p’akisqa flechata, espada-ta, maqanakuytapas kay pachamanta, hinaspan paykunata samariqta puñunaykupaq allin qhawasqa saqisaq. Qamtaq wiñaypaq ñuqaman sirichisqayki kasunki; arí, qamta ñuqaman

sirichisqayki cheq kaypi, taripayninpi, munakuypi, khuyakuypipas. Chaymantaq qamta ñuqaman sirichisqayki sutinchakuq kasqaypi; hinaspan Señor-ta reqsink'anki.”

“Hina p'unchaypi pasakunanmi, uyarisqayta uyarisqani, nispa Señor rimarin, hanaq pachata uyarisqani, paytaq allpata uyarinqa; allpataq trigota, vinota, aceitetas uyarinqa; chaykunataq Jezreelta uyarinqaku. Paytataq kay allpapi noqapaq tarpusaq; khuyapayasaqmi mana khuyapayasqa kaqta; mana noqapaq llaqtaychu kaqkunatataq nisaq: Qamkunaqa llaqtaykuna kankichikmi; paykunataq ninqaku: Qamqa Diosniymi kanki.’ Oseas 2:14–23.”

“Chay p'unchaypi,... Israelpa puchuqninkuna, Jacobpa wasinmanta qispisqakuna ima,... cheqaqta Señorpi, Israelpa Santo Diosninpi, samaykunku.’ Isaías 10:20. ‘Llapa nacionmanta, ayllumanta, simimanta, llaqtamantapas’ kanqaku wakinkuna kay willakuyta kusikuywan chaskiqkuna: ‘Diosta manchakuychik, hinaspa payman hatunchayta qoychik; paypa juzgayninpa horasnin chayamunñan.’ Paykunaqa kay pachaman watasqa llapa ídolkunamanta kutirinqaku, hinaspa ‘hanaq pachata, kay pachata, lamar qochata, unu pukyukunatapas ruraqta yupaychanqaku.’ Llapa pantasqa watasqankumanta kacharinqaku, hinaspa Diospa kuyapayakuyninpa yuyarichiq sayanakuna hina kay pachapa ñawpaqenpi sayanqaku. Llapa divina kamachikuyninman kasukuspa, angelkunapaqpas runakunapaqpas reqsisqa kanqaku hinam ‘Diospa kamachikuyninkunata, Jesuspa ñiynintapas waqaychaqkuna’ nisqa. Apocalipsis 14:6–7, 12.”

«“Qhawariychis, p'unchawkuna hamunqaku, nispa Señor, yapuqqa tarpuqta taripunqa, uva saruqpas muruta tarp'uqta; orqokunapas misk'i vinota sut'ichinqaku, llapan urqokunapas chulluykunqaku. Chaymantataq Israel llaqtaypa apasqa kasqankuta kutichimusaq; paykunataq chinkachisqa llaqtakunata hatarichinqaku hinaspa chaypi tiyanku; uva chakrakunatapas tarp'unku, vinontañataq upyanku; huertakunatapas ruwankuña, rurunkutataq mikhuqkanku. Paykunatataq allp'ankupi mallkichisqa, hinaspa manañam hayk'aqpas oqharisqachu kanqaku qosqay allp'ankumanta, nispa Señor Diosniyki. Amos 9:13–15.” Review and Herald, February 26, 1914.

Sut'inmi rikch'anmi, pachak tawaq chunka tawaq chunka tawaq iskayniyuq churasqa akllasqa qhepaman paqarisqa miraymanta qhipa akllasqa mirayninkuna sellasqa kasqan p'unchawmanta pacha, mana judíokunaqaraq kashanku, paykunataq pachak tawaq chunka tawaq chunka tawaq iskayniyuqpa kawsayninwan (purisqankuwan) sayachisqa kayta atinkuman, mana judíokunapa watukusqa p'unchawninkupi.

Runakuna kallpanku, runakuna atiyinikuwanpas, manam Diospa iglesianta sayarichirqankuchu, nitaqmi chinkachiyta atinkumanchu. Manam runakuna kallpan qaqapichu, aswanqa Cristo Jesús, wiñay pacha Qaqa patapi, iglesiaqa sayarichisqa karqa, “ukatak ukhu pacha punkunkunapas manam atipanqachu.” Mateo 16:18. Diospa kayninqa asientonman takyasqa kayta qon. “Ama apukunapi, nitaq runapa churinpi atinikuychu,” nisqaqa noqanchisman hamun. Salmo 146:3. “Ch'in kaypi, takyaq atinikuypawanmi qamkunapa kallpaykichik kanqa.” Isaías 30:15. Diospa hatun k'anchay llaqtachaynin, wiñaypaq allin kaypa kamachikunapi sayasqa, manam hayk'aqpas chinkapunanpaqchu hamunqa. Chayqa kallpamanta kallpamanmi purinqa, “manam atiyiniykiwanchu, nitaq kallpaykiwanchu, aswanqa Ñuqaq Espírituyniywanmi, nispa Señor de los ejércitos.” Zacarías 4:6.

Simi niskata, “Zorobabelpa makinkuna kay wasipa cimientonta churarkanku; paypa makinkunataq tukuchinqaku,” nisqaqa cheqaqpuni hunt’akurqan. Versículo 9. “Judíokunapa kurakankunaqa hatarichisharqanku, hinaspa allinllata purirqanku Hageo profetapa, Iddopa churin Zacaríasqa profecíanta willakusqanrayku. Hinaspa hatarichirqanku, tukuchirqankutaq, Israelpa Diosninpa kamachisqanman hina, hinaspa Ciro, Darío, hinaspa Persia llaqtapa rey Artajerjespa kamachisqanman hina. Kay wasitaq tukuchisqa karqan Adar killapa kimsa kaq punchawninpi [chunka iskayniyuq kaq killa], chaymi karqan rey Daríopa qhapaq kamachikuyninpa soqta watañanpi.” Esdras 6:14, 15. Profetas y Reyes, 595, 596.

Chunka kimsa chunka phisqayoq versículokunaqa rikuchinku profético ruwanakunata, chaykunaqa pusanku sábado waqaychaqkunapa probationninkupa tukukuyninman domingo leypi. Chayllataqmi rikuchinku kimsa puriymentam kimsakaqta, Daniel chunka iskayniyuq chunka versículopi. Chunka versículoqa “pichasqa kaymi”, chunka hukniyoqwan chunka iskayniyuq versículokunaqa rikuchinku “yuraqyachisqa” kayta, hinaspa chunka kimsayoqmanta chunka phisqayoqkama versículokunaqa rikuchinku litmus prueba nisqata, maypicha sábado waqaychaq sipaskunakuna “pruebasqa” kanku.

Daniel qillqap ukhunpi kaq willakuyqa qanchisniyuqmanta isqunniyuq kapitulukamapi Ulai mayu rikuywanmi sut’ichisqa kachkan, hawapi kaq willakuytaq chunkaqniyuqmanta chunka iskayniyuq kapitulukamapi Hiddekel mayu rikuywanmi sut’ichisqa kachkan. Chunka iskayniyuq kapituluqa ukhunpi kaq hinaspa hawapi kaq rikuykunap tukukuyninmi, chaypin sut’inchasqa kachkan ima hinamantaq Cristoqa pachak tawa chunka tawa waranqa runakunata hatarichin hinaspa llimphuchan. Chunkaqniyuqmanta suqtayuqniyuq versikulukamaqa tawa chunka versikulupi pakasqa historiata reqsichin, 1989 watamanta qallarispam tawa chunka hukniyuq hinaspa suqtayuq versikulupi Domingo kamachikuykama. Chay pakasqa historioman tupaq versikulukunaqa chunka iskayniyuq kapitulumanta chunka versikulupa hunt’asqa, allin hunt’akuynintam reqsichin.

Achka runakunaqa ch’uyachasqa, yurqyachisqa, hinallataq pruybasqa kanqaku; ichaqa mana allin runakunaqa mana allinta rurankaku: mana mayqin mana allin runapas unanchanqachu; yachaqkunaqa ichaqa unanchanqaku. Sapa p’unchaw haywaq ofrendata chinkachisqamanta, ch’usaqyachiq millay millay ruwayta sayarichisqamanta pacha, waranqa iskay pachak isqun chunka p’unchawkuna kanqa. Kuisqa kachun suyaq, chayaspa waranqa kimsa pachak phisqa chunka phisqayuq p’unchawkama. Daniel 12:10–12.

“Yachaqkuna” nisqakuna, chunka versiculomanta soqta chunka suqtayuqkama entiendenqakuq, hinaspa iskayninpi “yuyaymanta” hinallataq “espiritualmentepas” sellasqa kaqkunaqa, paykunaqa entiendenku hawapi profético willakuyta, chaytaq representasqa kachkan versículo cuarentapi pakasqa historiapi, hinaspa domingo ley manaraq chayamuchkaptinmi chay entiendenankupi “yuyaymanta” takyasqa qispisqa karqanku. “Yachaqkuna” nisqakunaqa paykuna kanku uku willakuymanta tikrasqa kaqkuna, chaytaq representasqa kachkan Apocalipsis capítulo oncepi, versículo oncepi, hinaspa domingo ley manaraq chayamuchkaptinmi chay experienciapi takyasqa karqanku.

“Yachaqkunaqa” chaykunañam “suyay” nisqawan tupaq “saminchayta” chaskirqanku, chaymi pachak tawa chunka tawa waranqakunata reqsichin, paykunaqa chunka sipaskunapa hunt’asqa

hinallataq qhipa hunt'ayninta hunt'ak runakuna kasqankuta. Apocalipsis chunka hukniyuq t'aqa, chunka hukniyuq ch'usaq, 2023 wataq julio killapi chayamurqa, chayhinapi "tukupay pacha" reqsichispa, maypichus Danielwan Apocalipsiswan iskay testigokunawan reqsichinku 2023 wataq julio killapi kichasqa yachay yapakuyninqa pachak tawa chunka tawa waranqakunapa sellakuy ruwanakuyta reqsichisqanta. Chunka hukniyuq yapasqa chunka hukniyuqqa iskay chunka iskaymi, chayqa divinidadwan runakaypa huñunakusqanpa unanchaqninmi; chaymanta kimsa pataychu pichay ruwanakuyta pasaqkuna, mayqen ruwanakuy pachak tawa chunka tawa waranqakunata paqarichin, Daniel chunka iskayniyuq t'aqa, chunka iskayniyuq ch'usaqpi reqsisqa kanku, chayqa Palmonipa huk huknin firmanta quspa, imaraykuchus chunka iskayniyuq kutisqa chunka iskayniyuqqa pachak tawa chunka tawa waranqam.

Kay yachayta qatiqkunaq qhipa qillqapiqa qatiqrisunchik.